

ПРАВНИЧИЙ МЕДІА-ДИСКУРС У ДВОМОВНОМУ МЕДІА-ПРОСТОРИ

© Сковронська І. Ю., 2015

Досліджено правничий дискурс, який містить прагматичні, етичні, етнічні, соціальні, психолінгвістичні моменти. Лінгвістика та граматичні особливості дискурсу мають схожі завдання з риторикою, оскільки лінгвістичний і риторичний аналізи мови ґрунтуються на позамовних моментах.

Мистецтво мовного спілкування в усіх наукових сферах бере початок від риторики, яка пов'язана з іншими науками. Найближчою риторика є до філософії і є її складовою. Зважаючи на те, що красномовство є комунікативним феноменом, воно підпадає під дію законів комунікації. Нині поширеним є розуміння публічного мовлення як того чи іншого виду дискурсу. Поняття дискурсу часто використовується поряд, а інколи й синонімічно з такими поняттями, як комунікація, мова певних видів діяльності, мовна поведінка та ін. Відтак дискурсивна парадигма дослідження мови становить певний ракурс описання й аналізу останньої. Дискурсивна парадигма ґрунтується на роботах французьких структуралістів, які приділяли певну увагу риторичі, розрізняючи її лінгвокультурні модуси. У такому вимірі риторика стає предметом культурологічного аналізу.

Ключові слова: риторична майстерність, сталі словосполучення, рекурентний ужиток, правник, правова культура, комунікативність, адресат, адресант.

И. Ю. Сковронская

ПРАВОВОЙ МЕДИА-ДИСКУРС В ДВУЯЗЫЧНОМ МЕДИА-ПРОСТРАНСТВЕ

Исследуется правовой дискурс, который содержит прагматические, этические, этнические, социальные, психолингвистические моменты. Лингвистика и грамматические особенности дискурса имеют схожие задачи с риторикой, поскольку лингвистический и риторический анализы языка опираются на внеязыковые моменты.

Искусство речевого общения во всех научных сферах берет начало от риторики, которая связана с другими науками. Ближе всего риторика к философии как ее составляющая. Несмотря на то, что красноречие является коммуникативным феноменом, оно подпадает под действие законов коммуникации. Сейчас распространено понимание публичной речи как того или иного вида дискурса. Понятие дискурса часто используется наряду, а иногда и синонимично с такими понятиями, как коммуникация, язык определенных видов деятельности, речевое поведение и др. Поэтому дискурсивная парадигма исследования языка представляет определенный ракурс описания и анализа последней. Дискурсивная парадигма основывается на работах французских структураллистов, которые уделяли определенное внимание риторике, различая ее лингвокультурные модусы. В таком измерении риторика становится предметом культурологического анализа.

Ключевые слова: риторическая мастерство, стойкие сочетания, рекурентный обиход, юрист, правовая культура, коммуникабельность, адресат, адресант.

MEDIA RIGHTS DISCOURSE IN THE MEDIA SPACE BILINGUAL

The article deals with the rights discourse that includes pragmatic, ethical, ethnic, social, psycholinguistic points. The closest rhetoric associated with philosophy and is part of it. Philosophy studies the general laws of human nature, society and shaping the outlook of man; rhetoric studies and describes specific law effective mental-verbal activity produces rules of verbal communication and promotes holistic moral rules and human ethics. In modern science, there was quite a classification of genera and species of eloquence: socio-political, academic, social, judicial, theological and ecclesiastical eloquence (G. Apresyan, M. Kohtyev, L. Pavlov, L. Vvedenskaya). L. Hraudina outlined the social, academic and lecture, discussion, polemical, judicial, military, spiritual eloquence. T.Kuznetsova uses the concept of practical and ceremonial eloquence. The researcher does not provide definitions, but contextually “practical rhetoric” means training, and “smart” – in the sense of a literary genre. Domestic scientist V.Moldovan is talking about rhetoric genres such as socio-political, academic, lectures, legal, social, military, diplomatic, church and theological. G. Sagach highlights the socio-political rhetoric with species and subspecies as political speech, speech rally, parliamentary eloquence. Eloquence is a communicative phenomena, it is subject to the laws of communication. Today there is widespread understanding of public broadcasting as a particular type of discourse. The concept of discourse is often used along and sometimes synonymous with such concepts as communication, certain activities, language and other behavior.

According to R. Warta, rhetoric can be considered as ideology, in this case it appears connotative determinate totality. In such rhetoric dimension becomes the subject of cultural analysis. Legal discourse includes pragmatic, ethical, ethnic, social, psycholinguistic points. The grammar of discourse has similar problem with rhetoric as linguistic and rhetorical analyzes language based on extra-linguistic aspects.

Key words: rhetorical skill, steel word combinations, recurrent use, lawyer, legal culture, communicative, addressee, sender.

Постановка наукової проблеми та її значення. Однією з важливих тенденцій у розвитку сучасної лінгвістики вважається тенденція, основою якої є усвідомлення того, що пізнання мови бере початок від пізнання її носія – реального і дійсного користувача. Такий погляд на цю проблему у сучасному мовознавстві належить насамперед О. Потебні. Він зазначав, що знання людей про світ не є тотожними, і це відображається у тому змісті, який вони вкладають у слова. Слово є засіб, який виходить з глибини людської природи. Як у слові вперше людина усвідомлює свою думку, так і в ньому ж насамперед вона бачить ту закономірність, яку потім переносить на світ [4, с.124].

Мета і завдання дослідження. Відомо, що процеси породження мовної свідомості та мовного висловлювання є об’єктом вивчення у психології та лінгвістиці. Сучасний погляд на мову та способи зміни переконань за допомогою психолінгвістичного програмування належить Робертові Ділтсу. Він збудував власну теорію того, яким чином уміле використання мови та мовлення дає можливість впливати на інших людей, узагальнивши досвід вчених-психолінгвістів Д. Гріндера, Н. Хомського, М. Еріксона, А. Кожибські, Дж. Лаборде. Мова є одним із ключових компонентів, з яких ми будуємо власні моделі світу. Вона здатна значно впливати на те, як ми сприймаємо реальність і реагуємо на неї [2, с. 21].

Характеристика сучасної комунікативної лінгвістики, об’єктом якої є комунікативна діяльність, зводиться до аналізу дослідження невербальної та мовної комунікації, що виходить за межі комунікативної лінгвістики і стає ще й об’єктом дослідження у когнітології, риториці,

психології, прагматиці та інших науках. Така важлива особливість комунікації, як її ефективність, характеризується безпосередньою зміною суб'єкта впливу, його емоційного стану, його знань про світ, ставлення до тих чи інших реалій світу, оцінок, тобто зміною його особистісного змісту. Ця перспективна, на думку О. Селіванової, складна проблема комунікативної лінгвістики потребує глибоких досліджень і у галузі риторики, зокрема відображеної у правничому медіа-дискурсі. Відомо, що в центрі комунікативного акту перебуває людина, а поверхнєве сприймання ефективності “як максимального наближення інтенції до інтерпретанти відображає лише гносеологічний аспект комунікацій, тобто оптимальне передавання інформації” [9, с. 121], на жаль, не створює професійного підходу до вирішення проблеми досягнення комунікативного ідеалу у межах формування риторичної майстерності будь-якого фахівця.

Конкретні обставини мовного спілкування творять систему значень елементів висловлювання, які у конкретній мові реалізуються визначеною кількістю значень граматичних категорій, і в морфологічній теорії позначаються відповідними формальними конструкціями [2, с. 45].

Аналіз досліджень цієї проблеми. Психологія мовної особистості у комунікації стала об'єктом вивчення для В.фон Гумбольдта (вчення про духовну енергію мови), О. Потебні (про зв'язок думки та мовлення), Х. Штейнтала та К. Бюлера (етнопсихологічний розвиток), В. Вундта (експериментальна психологія мови).

Людське сприйняття багатовимірне. Воно охоплює поняття зумовленості, операційні механізми та інші явища, над якими домінує концептуальність. Результатом концептуального сприйняття є формування звиклої здатності абстрагуватися, узагальнювати і розвивати поняття.

Відтворюючи концепт зовнішнього світу, його логічні поняття і категорії, людський індивід виявляє одночасно і “здатність сприйняття” [2, с. 32]. Виділяючи у сприйнятому суттєве, він полегшує собі сприйняття через готові формули, утримуючи уявлення та ідеї у своєму внутрішньому світі, – “здатність пам'яті” [2, с. 32].

Щоби правильно передати інформацію про світ, бути адекватно сприйнятим і зрозумілим для оточуючих, людина надає думкам словесних форм. Такими формами у мові загалом і у мові права зокрема є різноманітні лінгвістичні засоби, найпоширеніші з яких – сталі словосполучення – поєднання, які вийшли за межі вільного сполучення слів і до певної міри набули ознак сталості, однак ще не стали стійкими, тому їх не фіксує жоден з фразеологічних словників.

Дослідниця мовної компетенції та діяльності людини О. Селіванова крізь призму психолінгвістики наголошує на перспективності та монодослідженості у зв'язку з проблемою породження мовлення, питань “коректування та корегування комунікації, її складності, недбалості, частковості інтелектуалізації мовлення, рекурсивності сприйняття, пошуку істини, умовиводів, паратексту, контролю мовця за процесом спілкування ...” [9, с. 51]. Увагу науковця (цілком закономірно) звернено на ще три надзвичайно актуальні проблеми: розроблення функціонального напряму в сучасній лінгвістиці; сучасній лінгвістиці; сучасній теорії тексту та сучасній комунікативній лінгвістиці.

Щодо оцінювання сучасної теорії тексту, О. Селіванова зазначає, що “перехід від вивчення текстової інтегрованої структури до аналізу тексту як комунікативної системи, детермінованої такими її складовими, як особистість мовця, у сукупності його психологічних, ментальних, соціально-культурних, етнічних та інших властивостей”. На думку дослідниці, саме “лінгвістика тексту може найближче підійти до вирішення глобальної мовознавчої проблеми – дослідження мовного відображення менталітету ...” [9, с. 122].

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Кожна людина прагне, аби її адекватно сприймали і розуміли. При бажанні передати інформацію про світ ми надаємо думкам словесних форм. Такими формами у мові загалом і у мові права зокрема є сталі словосполучення. За допомогою заздалегідь відомого змісту, вкладеного в їх форму, сталі словосполучення зумовлюють ставлення слухача або читача до почутого або побаченого.

У сучасній науці існує доволі стала класифікація родів і видів красномовства. Г. Апресян, М. Кохтев, Л. Введенська і Л. Павлова розрізняють соціально-політичне, академічне, соціально-побутове, судове, богословсько-церковне красномовство. Л. Граудіна окреслила соціально-побутове, академічне і лекційне, дискусійно-полемічне, судове, військове, духовне красномовство. Т. Кузнецова використовує поняття практичного і парадного красномовства. Дослідниця не наводить визначень, але контекстуально “практичне красномовство” вживається у значенні навчального, а “парадне” – у значенні літературного жанру. Український вчений В. Молдован окреслює такі жанри красномовства, як соціально-політичне, академічне, лекційне, судове, соціально-побутове, військове, дипломатичне, церковно-богословське. Г. Сагач виділяє соціально-політичне красномовство з такими видами і підвидами, як політична промова, мітингова промова, парламентське красномовство [10, с.28].

Правничий текст, на відміну від наукового чи художнього, характеризується специфічними ознаками. Це насамперед практична спрямованість, строгий документалізм, лаконічність, чіткість, адже, як зазначають упорядники “Словника термінів і понять, що вживаються в чинних нормативно-правових актах України” В. Сіренко, О. Менюк, С. Станік, “для правничої реалізації правових норм необхідно знати, яке значення вкладає в те чи інше поняття законодавець, правник”. Кожен вираз на означення того чи іншого поняття у мові правників є сталим словосполученням, оскільки характеризується не оказіональним, а рекурентним ужитком і має заздалегідь відоме значення.

Важливу роль стали словосполучення відіграють з позиції герменевтики правничого тексту, оскільки вони є цілісними лексичними сполученнями, що передають певні поняття, однаково відомі усім носіям мови. Саме вони допомагають реципієнтам адекватно сприймати авторський правничий чи то усний, чи то писемний текст, що є надзвичайно важливо для формування риторичної майстерності правника.

З огляду на те, якого типу інформацію подає правник, використовуються ті сталі словосполучення, які стосуються цієї галузі чи подієвої ланки. Глибина риторичної майстерності та відображувальної свідомості правника є основними чинниками, які шляхом синтезу стилістичних засобів якнайкраще відтворюють хід подій в уяві реципієнта.

Відомо, що за рівнем розвитку мови можемо судити і про рівень розвитку суспільства. Основна функція мови – комунікативна. Мова повинна обслуговувати суспільство. З її допомогою члени суспільства спілкуються і отримують інформацію. “Саме визначення комунікативної функції мови як її суттєвої характеристики, в явній або завуальованій формі, подане у переважній більшості праць, і дозволяє звести до неї такі, часто виділювані функції мови, як експресивну (вираження думок), акумулятивну (нагромадження суспільного досвіду і знань)” [5, с. 15]. Ці функції настільки тісно пов’язані, що діють як одне ціле. А “однією з фундаментальних функцій мови, яку вона виконує за допомогою слів і словосполучень, є номінативна. Адже все, пізнане людиною,.. тільки тоді стає фактом свідомості народу, коли одержує назву. Саме тому мови сучасних розвинених народів мають у своєму словниковому складі до мільйона тільки загальнозживаних слів” [1, с. 3].

Отже, сталі словосполучення полегшують сприйняття викладеного матеріалу, викликаючи вже відомими мовними сигналами відповідні реакції у читача або слухача. Образні засоби метафоризації, підпорядковані яскравому зображенню подій, сприяють створенню певного настрою. Тобто для увиразнення своїх почуттів та думок у тексті автор використовує сталі словосполучення, які стають знаковими для описуваної ситуації. Наприклад, для **опису скоєння злочину**: *умисне вбивство; легке (важке) тілесне ушкодження, неумисне вбивство, умисне тяжке тілесне ушкодження, необережне водіння, яке спричинило смерть та ін.*; для **характеристики валютних операцій**: *валютний дериватив, валютні цінності, валовий прибуток, валютні кошти, обіг валюти та ін.*; для **характеристики договірної системи**: *договір страхування, договір схову, договір оренди землі, договір позики та ін.*; для **характеристики діяльності підприємств**: *підприємство зв’язку, підприємство з обмеженими інвестиціями, підприємство поштового зв’язку та ін.*

Сталі словосполучення, уміло введені в правовий медіа-дискурс, допомагають формувати потужне асоціативне поле, яке продукує в свідомості людини конкретні чуттєві образи. Працюючи над текстом, усним чи писемним, правник повинен ретельно добирати різноманітні мовні засоби, враховуючи при цьому інтелектуальні особливості адресата. Таким чином текст стає насамперед продуктом мовноетичної і розумової активності й діяльності правника. Ступінь же сприйняття й розуміння думок з боку аудиторії залежить від усіх компонентів мовного повідомлення: ситуації мовного спілкування, адресата, адресанта, протікання мовного повідомлення і самого мовного повідомлення. Будь-який текст, зокрема й правовий медіа-дискурс, – це система знаків, у яких закодована інформація, а знак є символом, що відтворений у процесі пізнавальної діяльності людини. Саме сталі словосполучення полегшують процес сприйняття й осмислення інформації, оскільки виконують роль своєрідних інформаційних кодів. “Процес декодування буде настільки легшим, наскільки знайомий читачеві або слухачеві код, а повторюваність є безумовна властивість знаку” [3, с. 9].

Одну і ту саму думку можна передати різними словами і способами, актуалізуючи ті сталі словосполучення, які автор виділяє як ключові. Водночас різні за своєю формою висловлювання можуть передавати одну і ту саму думку, проте фрагмент пізнання слухач буде виводити все ж на основі ключових понять, які вкладені у стале словосполучення. Результативність розуміння залежить також від інтелектуальних можливостей і вмій реципієнта, його навичок виділяти у тексті опорні лексеми, які є носіями основного змісту тексту. Якість сприйняття залежить також і від обізнаності реципієнта з тією проблемою, яка висвітлюється.

Специфіка мови правників робить можливим використання у ній не лише експресивно забарвлених стійких комплексів, але й експресивно нейтральних. Відповідно до визначеної тематики правники використовують сталі словосполучення не лише суто правового характеру, але й ті, які є найбільш виразно інформативними. Отже, у процесі побудови правового дискурсу автор насамперед звертається до використання сталих словосполучень різних тематичних груп.

Важливим і необхідним чинником творення правової держави є правова культура громадян. “Правова культура засвоюється особою шляхом набуття знань про право, про свої права, свободи, обов’язки, способи та методи їх захисту та гарантії для особи її недоторканості, недоторканості її сім’ї та власності” [8, с.25].

Мова правників лаконічна та чітка. У різноманітній фаховій літературі, а також у фахових юридичних виданнях використовуються ті сталі словосполучення, які є поширеними у статтях Кримінального кодексу України. Значна частина таких сталих словосполучень позбавлена образності, що виразною ознакою офіційно-ділового стилю правників. Наприклад: *правова основа, притягати до суду, кримінальна відповідальність, обстоювати рівні права, кримінальне переслідування, оскаржувати результат в суді, порушувати карну справу, криміногенна ситуація, брати під варту, визнавати правомірним, об’єкт переслідувань* та ін.

Значна частина сталих словосполучень правового характеру тяжіє до номінацій і термінологіки кримінального права. Наприклад, викриваючи злочинні дії окремих осіб, правники активізують у вжитку відомі широкому загалові сталі словосполучення на зразок: *карна справа, порушити справу, службове розслідування* та ін. Найчастіше пересічний читач зустрічається з повідомленнями правничої і юридичної тематики на шпальтах газет. Наприклад: ***Суд розглядає справу про позбавлення його депутатських повноважень як сумісника. У зв’язку з цим депутати погодились скасувати свої рішення. Верховний суд пропонує не кидати таких злочинців за ґрати, а накладати на них економічні санкції. Суд визнав винним у скоєнні вбивства групу осіб. Суд не повертатиме справу на повторний розгляд, ухвалить остаточне рішення, яке оскарженню не підлягає (зі судових матеріалів).***

Сталі словосполучення наявні і у виступах суддів, прокурорів. Викладаючи фактичну суть справи, правознавці та правники дотримуються певної структури промови. Оскільки її зміст і побудова не можуть бути однаковими, правник повинен уміти не лише правильно встановити пропорції промови, але й добирати відповідні мовні засоби, які найкраще б допомогли окреслити обставини і хід справи. У цьому випадку, на відміну від повідомлень на правничу тематику у пресі, маємо значну кількість експресивно забарвлених сталих словосполучень. Наприклад: *Наш суд,*

покликаний вести боротьбу з будь-якими **кримінальними елементами**, що **порушують правопорядок**, не може розглядати справу лише в межах чисто юридичного аналізу, не дослідивши тих причин, які привели на лаву підсудних поряд із грабіжниками-рецидивістами шістнадцятирічних дівчаток – учениць середньої школи [11, с. 207]. На лаві підсудних сидить 20 морально зламаных людей. Відчуваючи докори тих, ким вони керували,...ці люди назавжди тепер позбавлені можливості особисто **творити зло** [7, с. 101].

Сталі словосполучення на позначення *понять юриспруденції та права* є часто вживаними в англійських медіа-дискурсах США і Канади і становлять значний відсоток від усього фразеологічного фонду, використовуваного також у двомовній діаспорній періодичній пресі. Наприклад: How shocking Israel would not allow for the extradition of a communist mass murderer but insist on the west of the world *bringing* alleged Nazi war criminals to Justice .

Bring to account – *притягати до відповідальності*; *bring to justice* – *притягати до правосуддя*; *criminal situation* – *кримінальна ситуація*; *violate the law* – *порушувати закон*; *shadow capital-tinnyoviy kapital* ; *the arm of the law* – *рука закону*; *judicial process* – *судовий процес*; *shadow sector-tinnyoviy sektor* та ін.

Для успішного виконання завдань, які стоять перед правником у процесі формування його риторичної майстерності, творення правничого дискурсу одним з основних є завдання впливу на всю аудиторію. Для цього варто не лише добре знати аудиторію, її мотиви, інтереси, переконання, але й враховувати вік, емоційний стан, рівень уваги, зацікавленість слухачів [6, с. 41]. Правник – промовець повинен спонукати слухати себе. Цього можна досягти, використовуючи голосові прийоми, зверненнями до слухачів з прямими запитаннями, пов'язаними зі змістом промови, жестами, мімікою, а також за допомогою засобів мовної та мовленнєвої виразності (прислів'їв, приказок, гумору, яскравих образів). Поряд з прийомами стилістичного синтаксису у правничих дискурсах використовуються і фразеологічні одиниці (крилаті вирази, афоризми, примовки, приказки, прислів'я), а також сталі словосполучення. Слід також пам'ятати, що правничий текст виконує комунікативну й інформативну функції. Кожен правник, “відповідно до своєї процесуальної позиції, аналізує і дає оцінку зібраним доказам, формулює свої висновки і обґрунтовує їх тими даними, які були здобуті у процесі розслідування і судового розгляду справи” [6, с. 40].

Поряд із юридичними поняттями у мові правників застосовують сталі словосполучення на позначення *економічного життя держави*. Наприклад: На засіданні Кабінету Міністрів...було зазначено, що внаслідок недосконалого **податкового законодавства** України 40 % від усіх грошей в Україні обертається поза **банківською системою**, обслуговуючи **тіньову економіку**... .Перший платіж в рахунок **погашення протермінованої заборгованості і штрафних санкцій** було здійснено у жовтні минулого року... .Грошей, щоб вилізти з **боргової ями**, в Міноборони просто немає.

Окрім зазначених, широкоживаними у мові правників є такі сталі словосполучення: *доброчинний фонд*, *ринкова економіка*, *державна казна*, *фінансова підтримка*, *торгова війна*, *штрафні санкції*, *пакет акцій* та ін.

Сталі словосполучення на позначення *діяльності парламенту та уряду* також становлять чималий відсоток у мові правників та правовому медіа-дискурсі. Найчастіше ця тематична група використовується у повідомленнях про *діяльність урядових органів законодавчої і виконавчої влади*, офіційні переговори та ін. Наприклад: У Верховній раді фактично **зберігся статус-кво**. Засобами актуалізації викладу є й такі сталі словосполучення: *законодавчий фундамент*, *накладати вето*, *скасовувати рішення*, *ухвалювати постанову*, *приймати закон*, *накладати мораторій* та ін.

Стосунки нашої держави з міжнародним співтовариством, які на цьому історичному етапі набули стратегічно важливого значення, також знаходять своє відображення у мові правників, зокрема через сталі словосполучення, пов'язані з *описом подій і фактів міжнародного життя*. Наприклад: *Екс-президента Італії треба оголосити персоною нон-грата*. Наведемо приклади сталих словосполучень цього типу поза контекстом: *чужоземні інвестори*, *підписувати угоду*, *нота протесту*, *двосторонній зв'язок*, *стратегічне партнерство*, *зустріч на найвищому рівні* та ін.

Незначний відсоток становить тематична група сталих словосполучень, споріднених з термінологією соціально-економічних наук. Наприклад: *Факти будуть найретельнішим чином перевірені і винні у злочинах проти людства будуть притягнуті до відповідальності. 100 тисяч ізраїльтян провели біля стін старого міста в Єрусалимі демонстрацію на знак протесту щодо розділення суверенітету над Єрусалимом між Ізраїлем і Палестиною.* Сюди ж належать і сталі словосполучення *соціальне становище, економічна експансія, нота протесту та ін.*

Відомо, що цілком позбавленими емоційно-експресивного забарвлення є штампи та кліше. Саме вони становлять значний відсоток у мові правників. Прикладом кліше є сполучення слів на зразок: *ця довідка видана, документ посвідчує, довідку видано для пред'явлення та ін.* Через багаторазове механічне використання чимало сталих словосполучень правової сфери втратили свою експресивність, внаслідок чого послабилося їх лексичне значення. Так, заштамованими можна вважати словосполучення: *питання надання допомоги, тісна співпраця, вирішення питання, конструктивний підхід, надавати ширкі можливості, обговорювати широке коло питань та ін.*

У риторичних медіа-дискурсах правників мають місце і нейтральні звороти на зразок: *мати намір, висловлювати недовіру, приходити до висновку, накладати стягнення, записати до протоколу, подавати позов та ін.*

В англomовному медіа-дискурсі загалом також чимало сталих словосполучень, які торкаються різних сфер життя суспільства, але водночас мають високий відсоток використання у правничому англomовному медіа-дискурсі. А саме: *на позначення діяльності парламенту та уряду.* Їх частотність використання найвища порівняно з іншими тематичними групами. Це пояснюється потребою дохідливо інформувати читачів про дії парламенту, високих посадових осіб, у короткій і стислій формі акцентувати увагу на суті, змісті подій, а не на формі подачі матеріалу. Досягненню цієї мети сприяють загальноновживані і відомі широкому колу читачів фразеологічні одиниці. Наприклад: *State language – державна мова; political doctrine – політична доктрина; political elite – політична еліта; intellectual elite – інтелектуальна еліта.* Наведемо кілька прикладів з англomовного медіа-дискурсу: *The magazine issued by immigration has changed a foreign **political doctrine** of the state and the mentality of the state's **political elite**. In order this to happen, he says that government cannot interfere with business, and that the City could become more user friendly by getting rid of the “red tape”. An **agreement was signed** with the Investment Guarantee Agency that operates under the auspices of the World Bank . Parties that failed **to pass the barrier** included the pro-government Agrarians with 3,6 % the Reforms and Order bloc with 3,13 % and the Democratic Party bloc with 1,23 %.* President, who was present in the Rada when the **constitution was passed**, called the occasion an historical event which will **occupy**, one **of the main places** in the recent history of Ukraine . Rada adopts law on **presidential elections**.

Часто вживаними у правничому медіа-дискурсі є лексичні словосполучення на зразок: *right of negative vote – право негативного голосу ; right of veto– право вето, make a decision– приймати рішення, виносити рішення; the final decision – кінцеве рішення; structural reforms – структурні реформи; official status – офіційний статус; to be the head– бути на чолі, очолювати ; social orientation – соціальна орієнтація; national problem– національна проблема; political figure– політична фігура; initiative – ініціативний комітет committee; he current reforms– сучасні (поточні) реформи; to occupy the place– посідати місце; structural changes – структурні зміни; electoral machine – виборча машина; political crisis – політична криза; crimes against humanity – злочини проти людства; our force is in our unity – наша сила в єдності; human rights – права людини; social interests – соціальні інтереси; to compete for place in the life– змагатися за місце в житті; to keep in mind – зберегти в пам'яті ; first Lady – перша леді; health care system – система охорони здоров'я ; nuclear disaster – атомна катастрофа; fair play – гра за правилами; key issues – ключові питання; to find out the truth– виявляти істину; to ruin a reputation – руйнувати репутацію; a matter of speculation – предмет спекуляції; behind closed doors – за закритими дверима; to wash smbs. Hands –*

вмивати руки; strong stand – сильна пропозиція; a sphere of influence – сфера впливу; lose credit with somebody – вийти з довіри, втратити свою репутацію в очах когось; state administration – державна адміністрація; carry conviction – бути переконливим, переконувати, вселяти переконаність; come to the point – доходити до вирішального моменту; bring into accord – погоджуватись, дійти до згоди; turn the balance – вирішити кінець справи balance та ін.

Висновки. Отже, риторична майстерність правників, правничий медіа-дискурс як україномовний, так і англomовний не можуть бути відокремлені чи протиставлені загальнономовним процесам, адже вони становлять єдину систему, єдиний неподільний організм, у якому, поряд з професійними, збережені усі норми загальнонародного мовлення. Аналіз лінгвістичних особливостей дискурсу, семантичної наповненості сталими словосполученнями дають можливість найповніше реалізувати комунікативні задуми автора, виконати різні комунікативні функції – не лише подавати інформацію про щось, але й впливати на розум, емоції, почуття людини. Тобто однією з лінгвістичних особливостей правничого тексту є сталі словосполучення, які також стають дієвим засобом у процесі формування риторичної майстерності правника загалом та україномовного і англomовного правничого медіа-дискурсу зокрема.

1. Демський М. *Українські фразеологізми й особливості їх творення.* – Львів, 1994. – 62 с.
2. Дилтс Р. *Фокуси языка. Изменение убеждений с помощью НЛИ.* – СПб., 2000. – 245 с.
3. Крупський І. *Українська газета, як художньо-поліграфічний феномен: історія, сучасний стан, перспективи розвитку.* – Львів, 1994. – 101 с.
4. Потебня А. *Полное собрание сочинений. Мысль и язык, 1924.* – Т. 1. – 208 с.
5. Мецлер А., Скиба В. *Деякі аспекти функціонально-комунікативного аналізу мови // Мовознавство.* – 1988. – № 3. – С. 15–20.
6. Молдован В. *Судова риторика: навч. посіб.* – К.: Кондор, 2006. – 328 с.
7. *Нюрнбергский процесс. Сб. материалов.* – Т. 1. – М., 1955. – С. 101–102.
8. Грицаєнко Л. М. *Основи красномовства [Текст]: навч. посіб. / Л. М. Грицаєнко.* – К.: Нац. ун-т технологій та дизайну. – К.: КНУТД, 2013. – 245 с.
9. Селиванова Е. *Когнитивная ономазиология.* – К., 2000. – 248 с.
10. *Риторика загальна та судова: навч. посіб. / С. Д. Абрамович, В. В. Молдован, М. Ю. Чикарькова.* – К.: Юрінком Інтер. 2002. – 416 с.
11. *Судебные речи прокуроров. Сб. 1.* – М., 1956. – 349 с.